

Siidu Teataja

Siunmaa häälekandja. Ilmub teisipäeval ja reedel.

Tehtavate ja kuulutuste vastuvõtmine Kärbla Põllu tän. 2, Kärbla tar-
vitajate ühingu majas.
Tehtavate hind postiga 2 korda nädalas kuu peale 40 f., 3 kuu peale 120 f.,
6 kuu peale 220 f., 12 kuu peale 400 f.
Tehtavate võtavad vastu kõik postkontorid.

Kuulutused 50 fnt. alates. Kuulutuste kilel 5 senti mm, sisemisel leheküljel
10 senti mm, teksti osas 10 senti mm. Kõrvaltoimetuste kuulutustele ja toot-
miste kuulutustele hinnatavus. Tarvitajate kassid ja hoitavate ainult selle-
kohastel soovit alal. Põlvkultuuri margistatud kirjad jäävad toimetuse poolt
välja lüües.

Toimetaja kättesaadav iga päeval kell 11—3
Toimetuse aadress: Kärbla Põllu tän. 2, Kärbla tarvitajate
ühingu majas, telefon 37.
Vabariigi muutmise 25 senti.

Nr. 61 (158)

Reedel, 16. augustil 1935.

2. aastakäik

Südaöine tulemõll Kärblas

Elumaja ühes wallaswaraga leetide ohvriks. — Perenaine joõtsis
metja närviwipustuse tagajärjel. — Maja omanik elutseb ise Tallinnas
Raitseleitlaste haarang metsapõgenenud naisele.

Sõl vastu neljapäewa kella 1 ajal süttis põlema Kärbla alewis Reina
maantee nr. 3 asuw Marie Kuusmänni puust elumaja. Hoone põles
maanti maha. Maja omanik elab Tallinnas, tulekahju ajal elas majas tü-
rituna puusepp Willem Kuusmänni perekond. Tule jäi Lussbergile tun-
nu puusepa töötas fisele ja mitmesugust wallaswara. Tulekahju läbi
said kannatada ka mõned teised Kärbla kodanikud, kelle warandust oli an-
tud hoiule Lussbergi juure. Üldine kahjusumma ei ole veel teada. Tule-
kahju tagajärjel sai Lussbergi abitaasa Elwiine närviwipustuse ja põge-
nes lähedal asuwasse Lõdja metja. Tema leidmiseks korraldati haarang
kohaliku kaitsejõu poolt.

Peale leetide märtsis alewis täna-
watel liikuvad inimesed suurt tulekuma
alewi Reina maantee poolele. Sõ-
lmapillid alarmeeriti tulekahju. Sõn-
muse kohale tõttas kiiresti rohkesti rah-
wast. Tulekahju kohale jõudes, selgus,
et põles Marie Kuusmänni elumaja. Peagi
haarati leegid kogu hoone, kuna
pühus tugew tuul. Tulekahju oli nii
suur, et häwinesid ka maja läheduses
asuwad puud. Sädemed lendasid paar-
isaja meetri kaugusel asuwatele Peeter
Liiti, Priidu Särma ja R. E. Sõu maja-
dele. Wiimase soodustusel suutis tule-
kahju siiski ära hoida tule eadistandus-
miste teiste hoonetele.

Suurt pingutust nõudis ärimees John
Liiti maja päästmine, mis ähwardas
wõtta tuld. Hoone süttimise taktusel
kanti Liiti majast kõik kraam välja.
Osa wihmaratwat warandust wiidi
isegi läheduses asuwasse roost bapisti
kabelisse. Suure pingutustega juudeti

hoone siiski päästa.

Tulekahju energilise tegemise tõttu
läks korda päästa ka Kuusmänni maja
kõrwalhooneid. Tule vastu wõitlemisel
näitas erilist ennastalgawust üles Kär-
la tulekahju 2. jst. meeskond, kes töötas
kalenwabritu suure kassipriisiga.

Nagu hiljem selgus, on tuli tõge
pealt alanud Lussbergi töötas kohalt
põnnungult. Hoone oli kinnitatud ühes
Tallinna kinnitusseltsis, kindlustussum-
ma ei ole aga veel teada, sest omanik
elab Tallinnas. Tulekahju põhjuse
selgitamiseks kestab uuritus.

Neljapäewa õhtuks ei olnud otsimi-
sed annud veel mingiluguseid tagajärgi.
Kardetakse naise enesetapmist.

E. Rosenberg jäi võitmatuks

Hiilgav rekord 200 m Helsingis. — Ka teised „Läänela“
ujumised edukad.

Pärast Turus peetud maawõistlusel
wõistles Eesti rahwusmeeskonda ku-
luwad ujumised esmaspäewal Helsingis.
Soome ujumiselidude vastu wõistles
olid meie ujumised filmipaistwalt edukad.
200 m wabaujumises tuli ülekaalult
wõitjaks Egon Rosenberg, püstitades
ajaga 2.23,1 uue hiilgawa eestlase
Maailmarekord jellel distantil seifab
1927. a. Johnny Weissmülleri nimel
2.08,0 sek.

Helsingis tuli 100 m seliliujumises
wõitjaks Boris Rosenberg ajaga
1.25,9. 100 m rinnuliujumises naisetele

tuli Alno Laine neljandaks 1.40,1-ga.
Eestlase ujumise esinemine maawõistluse
Turus ja esmaspäewal Helsingis peetud
rahwuswabelisel ujumise wõistluses
on saanud Soomes täie tunnustuse ofali-
fiks. Eriti saab kiita Egon Rosenberg,
kes jäi soomlastele wõitmatuks niisasti
Turus kui ka Helsingis. Rahwuswabel-
muuseas, et Helsingis ei saanud Rosen-
bergiga wõistelda soomlaste parim wa-
hauja Dietanen, kes praegu wiibib
Budapestis üldpilasolimpiaadil. Rahel-
dusse, kas Dietanen oleks tulnud toime
Rosenbergi wõitmise.

Täna suwitajate austamine.

Täna — reedel toimub õhtuse muu-
sika ajal kawa-aegsete suwitajate aust-
amine, kes on Saapalus järjekindlalt
suwitanud 15 aastat. Austatawale an-
netatakse kuurordiwalitsuse poolt kulla-
tud mälestusmärgid.

Ilusa ilmaga toimub austamine
rannapiiresteel, kuna wihma puhul
sündmus wiitakse läbi Kuursaalis.
Peale orkestri esineb terve rida foliste.
Õdawat jellest sündmustest on kõigile
tasuta.

Kaapsalu turul uus kord

Uus sundmäärus toob rea muudatusi. — Turg ainult
talusaaduste müügikohaks. Suvel ei ole liha väikemüüki.
Turul toiduainete ülesostmine keelatud.

Neil päewil hakkas maksma uus sundmäärus turul kauplemise kohta
Saapalus, mis linawalikogu poolt kättesolewa aasta 26. aprillil lõpitu-
wastu wõetud ja 5. juulil siseministri poolt kinnitatud. Senise sundmääru-
saga wõrreldes näeb uus sundmäärus ette rea muudatusi, milledest täht-
samad allpool tolmud ära toome.

Kauplemine turul toimub 1. aprillist
kuni 1. okt. kella 6—11 ja 1. okt. kuni
1. aprillini kella 7—12-ni.

Piima- ja piimasaaduste müük toi-
mub turul wäikemüügi uue piimasaaduse
nõuetele.

Sundmääruse § 14 järgi on turul
keelatud kaupelda manufaktuuri-, pudu-
ja rawalaubaga ning teiste wabrikusaa-
dustega.

§ 18 piirab liha wäikemüüki. Wäre-
ke liha- ja lihasaaduste müük on luba-
tud: a) mitte wähem kui meesand loo-
ma wiisi — igal aastajal; b) wäike-
müük — 1. oktoobrist kuni 1. maini.

§ 19 järgi on turul keelatud hankida
walmistamine ja müük.

§ 23: Liha kauplemine toimub
laudadelt, mis kaitud walge termifele
kajuta õliwärmiga ja kaitstud päikese-

liirte kui ka sademete eest purjeriide-
warjuga. Maaelanikele, kui neil korralit
lihamüügi fiseleab puudub, wõimalda-
takse omatawamatat loomade lihamüük
wõrreldes, tingimisel et liha oleks
ümbristatud walge, puhta linaga.

§ 31. Toiduainete ülesostmine üles-
ostjate wabest kauplemise poolt on turul,
tapamajas, tanawail, fiseleabidutabel
ja maanteedel Saapalus linna piirkon-
nas, wälja arwatud aeg — 1 tund en-
ne turuaja lõppemist kuni kella 17-ni.
keelatud.

Uleostu mõiste alla ei kuulu ained,
mida ostetakse ümberõstamiseks. Sa-
muti ei kuulu siia liha ja lihasaaduste
est lihinudude poolt, kes omawad lin-
na lihalaupuse. Kalade müük ja ost
on peale kella 8 hom. waba iga-
le kodanikule.

Pühapäeval Pärnu-Haapsalu.

Läänela ujumised võidavad rändkarika jäädavalt?
Võistlusalade kõrval ka koomilisi vahepalasid.

Pühapäeval kell 1/2 p. l. leiab aset
linna ujumise Pärnu-Haapsalu linnade
wõistlus ujumises Haapsalu linnapea
dr. Alweri rändkarikale. Karikat on
feni wõitnud Haapsalu 2 korda ja jää-
dawat omandamiseks peab Haapsalu
ka seekord wõidu saawutama.

Haapsalu ujumise sport on teinud
tähelepanelikult aastal eriti suuri edusamme
tippsaawutuste alal. Meie wõistlus-
ujumised on tõusnud Eesti ujumise spor-
di efrinda. Üksa lõppenud Eesti-Soome
maawõistluse rahwusmeeskonda andis
Haapsalu kolm ujumist: E. Rosenbergi,
B. Rosenbergi ja A. Laine, kes kõik
efnefid maawõistlusel hästi, ületasid
kõik oma endiseid rekorde. Kuna tähe-
lepanelikult hooajal Haapsalu ujumised
on saanud ainult üheksord efneba Haapsa-
lus, siis eriti peaks olema nüüd termi-
tataw Pärnu-Haapsalu linnade wõist-
lus, millest wõistlustel rahwal ei ole
wõimalik ülesandata oma poolehoidu
meie tolmefordsele kulujale Egon

Rosenbergile ja teistele Haapsalu uju-
jatele. Loodame et Haapsalu rahwas ei
teeldu oma poolehoidu ja tuleb rohke-
arwulisele jälgima Haapsalu ujumiste
järjekorralist suurwõitu.

Peale ujumise-alade on veel kawa-
settehepate demonstratsioon hr. Sat-
taja'lt ning koomilised hüpped ja nal-
ja numbrid. Hr. Gerstmani, Sallaja ja
Rahmanni poolt esitatavad nalja-
numbrid on taaga toodud Soomest, kus
need said erilist poolehoidu ofalifiks.

Kawas on alad ka noortele ja uju-
mise määrgiwõistlusele. Wõistlus leiab
aset wõimaliku halwa ilma peale waa-
tamata.

Meeskonna koosseis:
mehe d: 100 m. w. — Wawit, Hooberg;
400 m. w. — Kangur, Sieremann; 100 m rin-
— Tammisto, Wlas; 100. jellel — B. Ro-
senberg, E. Rosenberg; 4x50 m. teateujumine
— Wawit Kangur, B. Rosenberg, E. Rosen-
berg.

naised d: 50 m. w. Hansen, Meit; 100 m.
rin. Laine, Ruut; 4x50 m. teateujumine.
Ruut, Laine, Hansen, Meit.

Walge daam algas kummitamist

Kalendrist wõib näha, et leetnädalal
hakkas paistma täiskuu. Seega on nüüd
aeg faks, mil Walge daam ilmub lo-
stikritu kabeleatnale. Kuna kummitus
on nähtaw ainult täiskuu ajal, siis
saab Walget daami näha nädal aega.
Reetnädalal ega neljapäewal ilmutise

waatamiseks ei olnud mingeid wõima-
lusi, kuna taewas oli üleni pilwes ning
kogu aeg kallas alla wihma. Loodeta-
wasti nüüd esimesel ilusal kuupäiste-
lmal on loetlaed leetnädalil Walge
daami waatajaid täis.

Moodne sanatoorium Haapsallu

Punase Risti ja kindral Laidoneri nimelise kapitali
sanatooriumihoone uuendatakse.

Tulevikus mudavanne kogu aastaks.

E. P. Risti ja kindral Laidoneri
nimelise kapitali komitee ühisalgatu-
sel alustatakse 1. septembril Haap-
salu Sadama tanawale uue moodsa
sanatooriumihoone ehitamist. Hoone
ehitatakse wana sanatooriumi kohale,
mis sugune eest lammutatakse, kui ots-
tarbele mitteawastaw.

Juba mitu aastat kawatsetud uue sa-
natooriumi ehitamiseks on ka wiimane
aeg. Senine liwihoone, mis pealegi aas-
tas üheksa tuud elaniketa ja kütmata, on

kõlbmata eluhooneks, kõnelemata sana-
tooriumist, millel erilised nõuded — ta
on waga niiske, tatus joofeb kõigele
paikamisele waatamata läbi, ruumide
jaotus ebatõhane. Uus sanatooriumi-
hoone ehitatakse puust, 25 toaga — igas
tals wõobit, peale selle suure päikese-
paistefile saali, weranda, rõdu ja teras-
figa. Hoone tuleb kõigiti moodne, aja-
nõuetele ja otstarbele wastaw. Hoone
saab täiesti walmis hiljemalt 15. juu-
nits 1936. Wõimalik, et uue sanatooriumi-
hoone walmimisega Haapsalus aasta
läbi wõib mudawanne saada, kui sa-
masse ka oma kawatsetud olew wanni-
maja ehitatakse. Sgatahes on nõudmist
säärast asutuse järele, kus inimesed ka
talwel, wõib wäheawalt hiihemal fii-
gusel ja waratwadel rawitust wõistid leida.

Kirjallike teateid.

Nooma-Ratoliku kirj teatav, et püha-
päewal, 18. augustil kell 10 päewal peetakse
püha misa eestiteelise jutlusega. Tallinnast
preester B. Werling.

Pühapäewal, 18. augustil wababõu ju-
malateenistus Kirsi asunduses, Soosaare
talus. Wihmase ilma puhul Kirsi algkooli
ruumis kell pool 5. Kõnelewad wennad.

P. Metodisti kirik. Laupäewal, 17.
aug. kell 8 õhtul palwelooolek. Pühapäewal,
18. aug. kell 10 homm. jumalateenistus, tee-
mal: Jumalateis. Kell 5 p. l. noorte kooolek,
lauluoor, noorte tunnistusi, laululehed.

Kärbla bapt. kog. Kõpu osatond.
Pühapä. 18. aug. kell 10 hommikul Kõus-
pää kiltas jumalateenistus. Jutlustawad R. Kaups
ja teised.

Luide wabafoguduse palwela.
Pühapä. 18. aug. kell 4 p. l. jumalateenistus.
Jutlustawad R. Kaups ja teised.

Ridala baptisti kogudus.
Pühapäewal, 18. aug. kell 11 e. l. jumala-
teenistus Martna ew-luth. kog. furaual
palwelooolek kell 1 p. l. lauluoor, pafuna-
toor, laululehed. Kõnelewad R. Wälja, Re-
dijon ja teised.

TARTU
SUURNAITUS
30. aug. — 2. sept.
Rutake
ülesandmisega

Pühapäewal huwitaw
jalgpalliwõistlus.
Rohtawad Kalewi ja Scouts
pat. meeskonnad.

Pühapäewal kell 3 p. l. peetakse Eri
wäljal 3. diviisi jalgpalliwõistluse sar-
jas jalgpalliwõistlus Kalewi ja Scouts
pataljoni meeskondade wahel. On oodata
pinewat ja huwitawat wõistlust, sest
kõrwal on faks wõrdsele wõimele mees-
konda.

3. diviisi jalgpalliwõistluse lõpp-
wõistlusele on juba pääsenud Sibe-
pataljon, kellel feni pole olnud ühtegi ka-
tuft. Kõesolew wõistlus ofustab kumb
pataljoni wõistlus peolifinaali. Wõit-
jal tuleb lõppwõistlusele pääsemiseks
mängida veel 10 pataljoni meeskonnaga,
mis sugune wõistlus toimub lähemas tu-
lewitus Tallinnas.

Laupäewal rahwapiidu.

Haapsalu wabatahtlik tulekahjuhä-
torraldab laupäewal lofstiats rahwapeo
mitmesuguste lõbusustega. Peol on
korraldatud weewärt, ilutulestik, loterii,
tulewärt. Tähts orkestri saatel, einelaud.

Kirikutontsert pühapäewal.

Pühapäewal kell 1/2 p. l. korralda-
takse lofstikritus kontsert. Kawas wali-
tud ettelandeid: wiituli soolo ja duo,
metfasarwe soolo ja tenori soolo. Sis-
sepääs wabatahtlikult maksu eest.

Laupäewal ja pühapäewal on Posti
puisteel kiriku loterii.

Kalatransport ümberkorraldamisele.

Meil saab üle 100.000 inimese otsekohest ülalpidamist kalandusest, kuid see sadatuhat on praegu võrdlemisi suures hädas, ütleb „Päevaleht“. Olu- korrale paranduse leidmiseks tuleb lehe arvates kalahind kindlustada.

„Kuid ühtaegu kalahinna kindlustamisega tuleks tõsiselt korraldada selle kala turu sõna kõige laiemas mõttes.

Suuremail püügi-hoodega olemasoleva tunnistajaks, kuidas rääkida ja kilukormad nii merd kui ka maad mõnda paigutav linnatugudele. Autotranspordi hea arenguga tõttu tuuakse kala ka kõige kaugemalt rannikult ikka näit. Tallinna turule. Sellega surutakse hinnad siin nõnda alla, et lõpuks halvemal juhul veokuludid kätte ei saada. Samal ajal aga kaugemal maa- narkades, nii küllades kui ka alevikes pole värs- ket rääme ega kilu kuskilt saada; ollakse sun- nitud oma kalatavitus rahuldama heeringaga, kuigi raim selle aset, kui mitte täiel määral, siis suurel osalt küll väga hästi täita võiks. Selles mõttes on tarvis ümberkorraldusi ette võtta. Kalatransport peaks nõnda korraldatud olema, et värske raim ja kilu juba püügipäeva jooksul jõuaks kaugemasse maanarkadesse. Heade teede ja mootorliiklemisvahendite tõttu on see praegusel ajal täiesti võimalik. Pealegi on kilu ja raim kiiresti rikkimevaid kalad, mis mitut päeva värskes olekus ei piisi.

Kui nüüd jällegi küsida, kuidas seda kõik korraldada ja kes seda tegema peaks, siis on vastus üks ja ainuke: selles asjas peab riik- lik võim kalameestele appi tulema. Kalameeste- ühinguis arvatakse, et transpordiliinid tuleksid vastavalt ümberkorraldada, ühendust pidada ka vähemtasuvail traktidel, ja et põllutööministe- rium koguks andmeid turupöörde ning rahva- tiheduse kohta teatud tsestrumis tagamail, mis võimaldaks määrata seal tarvitava raimi ja kilu hulga.

Kala juhtimisel „rahva juure“ on tähtis osa täita ka kohepaletel ühistegelisel ettevõtetel, eeskätt muudugi kalameeste ühinguil, aga ka tarvitajate- ja majandusühinguil. Kahjuks on kalameeste ühistegeline omaabi organisatsioon meil võrdlemisi nõrkadel jalgadel, mis veel tu- gava halvatusse sai kalameeste-ühingute liidu omaaegse äpardunud majandusliku tegevuse ta- gajärjel. Kuid see ei tähenda veel, et nüüd peaks istuma edasi käed rüüpes; nüüd kus ka- lameeste hädad juba kõrvaltaatajaidki kisen- dama panevad. Ühistegelised keskasutused pea- vad käed külge panema ja kalanduse instruk- torid ning vastavad ametnikud valitsusasutuste juures ärgu viivitagu aega nõu ja jõuga abiks olemast seal, kus nende abi kõige vajalisem.“

Tänavune suvi ja põllu- mees.

„Vaba Maa“ heidab põllupidajatele ette seda, et nad ei ole õigel ajal kor- istanud paremat heina, vaid on rüh- kinud niitudele, kus halvem hein, kuna parem on vihma kätte jäänud.

„Seda peaks põllumees esmajoones arvesta- ma tänavuse erakorralise suve juures ning tu- levikuks püüdma heinategu nii seada, et või- malik oleks enam lo duse tujukuse käest päästa väärtuslikku heina. Põllu- ja arumaadel heinateo varem algamisega ei kaotata ühti ka siis midagi, kui peaks heinaaeg olema kül- laldaselt pikk ja ilus. Hädalheina võib teha veel sügisel või kasutada maad karjakopliina.

Üks asjaolu andis end tänavu heinatöö juu- res paiguti väga vabalt tunda: tööliste puu- dus. Samal ajal, kui linnas mehed higitasid palava päikese all tänavakivide lahtikanguta- misega, kuiv hein pidi ootama vihma.

Majanduslikud kahjud on praegu käes. Nüüd võib hinnata, heaks teha ei saa enam teha palju. Opetuseks mitte ainult põllumehele, vaid ka kõigile neile, kes korraldavad töö- duse ja põllumajanduse probleeme, on täna- vune suvi. Ja õppida on, kui tahetakse õppida.“

Eesti-rootslaste haridushääl.

Fredrik Erlund: En est- landssvensk bildningshård Hind 1 kroon.

Rootsi vähemus Eestis elab praegu üle kultuurilist tõusu. Kultuurküsi- mused on tõstetud esirinda rohkem kui kunagi varem ning rannaroots- lased ise lähevad selles hooga kaasa.

Meie rannarootslaste kultuurküsi- musi on käsitletud Rootsi avalikkuses vahest rohkem kui Eestis ise. Seetõttu on ka riigirootslaste huvi oma rah- vusküllukese vastu väga elav ning kultuuriline abi tõsiselt silmapaistev.

Eestis on rektor Erlundi raamat praegu üks neist harvadest teostest, mis juhib tähelepanu neile kultuur- probleemidele. Kuna raamatu autor on Pürksi põllutöökooli juhatajana aastate kestel mitmekülgset tutv- nenud kohalike oludega, siis suudab ta nüüd esitada rea elulisi lahendusi meie rannarootslaste hariduspüüetes.

Arutades rannarootslaste kultuur- küsimusi laiapirilisemalt, jääb autor püsivamalt peatuma praktiliste oskuste õpetamise vajadusele. See seisukoht on kahtlemata väga eluline, kui mee- les pidada, et ümmarguselt kaheksa- tuhandelise Rootsi vähemusrahvast elab maal umbes 85 protsenti. Ran- niku kehvi elutingimusi arvestades võib kultuuriline tõus küll esmajoones avaldada praktiliste ametoskuste ja käsitööde viljelemises, kus edu võib saavutada kõige silmapaistvamalt.

Kuld! Kuld! Kuld!

Haapsalu lossis, Pullapääl, Klindi mäel ja Suuremõisas on maetud määratud varandused. — Kas leitakse Haapsalu pantade rahapatafak ja meriröövel Ungern-Sternbergi röövitud aarded? — Pullapääl ei taevatud õigelt kohalt. — Kuidas rikastus Ungern-Sternberg.

Haapsalu kaluri seletused peidetud hiigelvarandustest.

Viimastel ajal on ajalehtedes tihti tõiet olnud kaevamiste ja uurimiste teostamistest nendes maastikutes, kus arvatakse peituwat hinnalist varandust. Kuigi need maapiina ja vanaaegsete lossimüü- ride ning salafäitide uuristamised harilikult oodatud aarete asemele annavad ainult ränga pettumuse tervesti itastuda tahtvale inime- sele, teatatakse ikka ja ikka jälle uuesti kullaostimistest. Peidetud aarete ostmisele ei andu ainult lihtsama mõteliisiga inimesed, vaid üsna kaudjatele andmetele tugenewat varandusejahiti peavad ka avarama filmaringiga ärimehed — moodkate wahrenbitega ja orga- nifeeritult. Meenutada võib fiintolal näitels miljoneid maksma läi- nud kullalaewade traalimisi Wirurannikul. Kuigi merepõhjafti kii- befti ei saadud wastutatu meeskondade pallade ja laewade efsplua- teerimiskulude kattels, jätftud neil wälismaa ettevõtjail fiiski weel optimismit, et Räämu all kullalaewade ostmist tulewifus jätftata.

Millega seletada seda kaineft kaalut- lewale inimefele küll liig suurena näi- wat optimismit? Siin on tõike kaalule panemise fundiwats jõuts see tõde, et meie maapiind wastuwaiblematult war- jab suuri, ja üftifute rikastumise feifu- tohasti

wägagi suuri warandusi. Meie maa on ajaloo kestel tihti wa- hetanud peremefti ja selle tõttu olnud pikaajalist ning turnawate sõdade tal- lermat. Siin on wafetunud rikkad maomanifud, walitfufuõimui kaudjad, waimulifud. Ordu- ja piistopifofift, flooftrid jo kirifud oifd nende waldajate rikkuste panipaigaks.

Kui sõjats allajäämine uuele fiftetungi- jale fundis oma elu päftimifets maa pärisomanifil taanduma Safta, Poola, Rootfi wõi Wenemaa fuunas, fiis oli harwa wõimalus mõelda suurte warandustele kaafandtmifefele.

Eootes warandusi rahulifumafel aega- del kätte saada, maeti need lossi- wõi kirifualustefse salafäitufefse wõi maaftse. Waranduse peidutofit peeti meeleft, wõi kanti paremal juftul ta pa- berifle. Nende waldajad aga ei päftsenud enam kunagi li- gi oma pärisomandufefele.

Wiimaste peidutofad aga ei ulatunud enam üle inimpõlufede, andmed nendef läftft hauda ühes nende omanifega. Suuft fuftu kaudumifil aga kaotafid andmed oma tõdepära ja tänapäewani päftftes on muutunud juba legendifefse, milledest kaewamife tegelifut ettevõtjail ei ole enam pea mingit faftu.

Warandustele ostmifil saadakse faftu- tada fiiski neid märf ja juftifeid, mis nende waremameftete omanife poolt fan- tud paberifle, fuigi wiimafed on kangel täpsufefst ja nendele rajatud lootufed on täiefti ähmased. Siiffti päftfep inime- fef wõifdule ülemäärana näiw optimifim — teadmine, et teatawatefse tohtabes- fe on maetud warandusi.

Saime juftufitult teada, et Haapsa- lus elab ifft, fef teab mitmete määra- tufuurt warandustele afupaitu Haapsalu

fiiski mõningad üftifemad andmed pei- detud warandustele üle, põhjendades üftifati ta nende päritolufit tõepärafift.

Pullapääle kaewatud augu tohta ar- wab Wefmann, et fealt on findlasti otfifud fiinna maetud warandusi.

Otfifa aga kaewas wale to- ha pealt.

See oli muifdugi ainult juftus, et ta fattsuf furnufuude leiule. Edeftifut on aga warandus maetud kaewamiftohtale hult maad eemal. Siinna maetud wa- randus

on tfaariaegne kuldbratja, mida enne maailma sõda hoiti Haapsalu pantades. Sõjafündmufte ajal fui tulid wõimufle Wenemaal kom- munifitid ja warfti peale selle mars- fiift fiife jattja okupafioonifwäef, ei faadud kuld wia Haapsalufst wälja. Kuna aga ei tabetud feba ta jätta waenlase kätte, fiis

maeti kuld Pullapää maa- ninafse.

Matjad ife põgenefid wälismaale, wäl- jaarwatud pärafine Riifti faama eine- laupafidaja ja juurimees Wlas Kofcherow fty. Wiimane jäi ela- mafi Eefstifse ja

tõi pärafst sõda oia waran- dufst

Pullapää mäe fefst wälja. Kofcherow- fty tapeti aafatid tagaft Riiftif, kus ta oli üfs wõimufumafid rahamehi. Suurem oia warandufest, jäi aga wäl- ja roomata ja fee puftab praegu Pul- lapää maaninaft.

lossis, Pullapääl ja Siiumaal. See on Haapsalu Sadama tänaawal elufsem kalur-meimees Wluguft Wefmann. Ta on pilemat aega uurinud nimetatud kü- fimufst, kufutades fejuures mitmeftugu- feid wanu dokumente ja kaarte, mis lähemalt walgutawad ajaloolifst olufid warandustele peitmife ajal. Pita uuri- mifstõf tulemufena teadwat ta nüüd täpsalt mitmete kullaaufude afuftohta.

Ta on päftdnud kunagi waremalt ta faada walitfufelt luba warandustele wäl- jakawamifefst, kuid pole feba faanud, kuna eraifitufele wastawaid lubafid ei taheta anda. Warandustele täpsalt afu- tohta aga ei taha mees teistefse awal- dada, kuna fiis tal poleks omaft wae- wafst mingit faftu. Ta ootab aegu, mil awanewad

lahedamad wõimalufed „fuur- te aarete wäljatoomifefst. Afutlemifil Wefmanni, awaldas „ta

**PARIM
HAMBAPASTA
DENTAL**

HÕUDKE IGAL POOL

Läbi õitsva kodumaa.

„Minge tundma õppima oma ko- dumaa! Tungige linnast loodusesse ja läbistage maa ilu ja elu. Reisima peab igaüks, mitte ükski rikas vaid ka vaene. Turism olgu igale isikule eesmärgiks!“

Nende ja veel paljude muude kõ- lavate sõnadega pommitati igaüht, kes veel polnud oma kodukohast kaugemale saanud. Kui siis oli oma- vahel räägitud, koosolekul otsusta- tud ja ajalehes väljastoidu aeg teada antud, kogunes ruumikas sõiduk hu- vireisijaid täis. Oige kirju seltskond, kes aga peagi muutusid üheks sõb- ralikuks ja koduseks perekonnaks.

Kui sõiduk 2 minutit tähtjast hil- jem liikuma hakkas, olin suuresti pettunud: ei olnud mahajääjate või saatjate karja näha, kes oleks rätii- kuid lehitanud, või lilli puistanud ja annetanud. Ainult üks tüse maa- dam waatas naerulisel näol järele ja see oli kõik.

Ja kui siis nelja päeva pärast väga kuidas Rootsi vähemuse suhtumine Eesti riiklusse on tunnustusväärselt aus ja otsekohene.

Keeleliselt on rektor Erlundi raamat voolav ja mõnusasti loetav. Tehniliselt on raamat meeldiv ning kaunistatud paljude huvitavate üles- võtetega.

Argo.

Teine suurem waranduste peidupaif afub famaft lähedufes mäefunkas, mi- da rahwas kufsub Klindi mäefst. Siin- na on maetud

oia oma rööwitud waran- dufest

Siin mererööwel Ungern-Sternberg enne fui ta faadeti Eefstifse. Mäe peal on näha kiwi, kuhu on rajatud fiife kolm looma jalajälge: fiife jä- nefse ja rebase. See on salafiri, mis juhatab aarete peidutofhta. Sealt kom- paffiga kiini wadades jõuab salafirja tundja tervgefti warandustele juurde.

Ka Siiumaale on mererööwel peitnud röö- witud warandufst.

Sel ajal teatawasti fuulus Ungern- Sternbergile terme Siin faar. See mõinabas tal ta oma nägemifst mõb- da feada tuleterne laewade efttamifets. Rööwli alafifets reifidensifst oli Suu- remõifa, kuna Rõrgesfaares ta wiibis fiis fui oli

plaaniftemifil jälle mõni fuurim rööwimine.

Rõrgesfaare alla meelitati laewad fu- rile, kus nad paljats tehti. Warandus aga toimerati kobe Suuremõifa, kus ta ofalt faadeti edaft reafifseerimifets, ofalt maeti maha Suuremõifa lossi lähedale. Seal ongi praegu rohkesti wanu aar- deid mullapõues ootamas kaewajat.

Haapsalu lossi keldritesse on famuti maetud rohkesti warandusi. Kui Põhja- sõja ajal menelafed Haapsalut ründas- fid, kogufid kohalifud rootfi wõimufmehed pantades leiduma kuldbratja toftu ja müüriifid selle lossi keldri- tesse,

et feba peita wenelaste eeft. Sõjateeri- fef aga kadufid matjad ja kuld jäi keldrifse, kufst feba femini weel keegi pole liigutanud. „Kui ma faaks kuue profentfi selleft warandufest omafe, ma oleks rikas mees,“ ütleb Wefmann.

Hult kuldbratja on maetud ka Ramfi saa- rele,

kus wanasti afus rootslaste kindlus. Sõjaajal kui kindlust rüüstati, maeti lähedal olewasse metsa kogu kindlufes leidum rahatagawara.

Seltskondlik osa.

Kärdla pühapäevakooli juht lahkus.

Kärdla em.-luf. kogudufe pühapäewa- kooli õpetaja prl. Murro, kes fellel ko- hal töötanud juba 15 aastat, lahkus neil päewil omalt kohalt. Sel puhul korraldati kirikus pühapäevakooli õpi- laste elinemine ja kooswiibimine, kus awaldati tänu ja lugupidamust oma kauaaegsele juhile.

„Kauka jumal“ Emmastes.

Üle hulga aja oli Emmaste näitetrup- p fündanud afuda draama ettekandmifele. Ei tea, kas ilus ilm wõi kauakeftnud pidude pöud wõi koguni oli fee draama ife leileks põhjufeks, et publikut nii fuurel armul peol oli. Seega pidu õn- nestus majanduslikult täiefti, kuid kuns- tilifelt oleks wõinud ettekanne olla täfi- femalt wõetud ja põhjalikumalt ette walmistatud. Peaks juba jõutama maal- gi nii kaugele, et olad pähe õpitaks. Etteütfeja ei tohtiks olla näidendis nii tähtfal kohal. Oia näitlejaid olid head. Häid tüüpe pakkufid preilid Wälja Kaewand, härrad Tatter ja Wahtra. Prl. Sarapuu oli jumalik omas olas, kuid halwa jumestufe tõftu jäi warju.

Soowitud lugemiswara pakub teile alati

„Lääne Elu“

Rahvamurd waimulikel koosolekuil.

Pühapäewal oli Emmastes fuuri waimulifte koosolekut. Ennelõunat oli Emmaste talmistul lutheriufu jumala- teenifstus. Peale lõunat oli Harju pal- welas baptifstide misjonipüha, kus tõne- fift mag. Wänd, admofaat Lepp ja jutlustaja Raups. Waewalt on Harju palwela warem mahutanud fääraft rah- wahufta.

PÕLLUMAJANDUS.

Preemiateft 229.000 fr.

Pitalanenupangalt toimus riiftifude preemiate wäljamats fäesolewa aastä juunifstus wäljameetud wõi, juuftu ja fondenseeritud piima praft. Preemiaid maffeti wälja toftu 229.000 krooni fuu- rufst.

Rarjafaaduste furg findel.

Rarjafaaduste furg päftft enifelt findel tendents. Siinnad on rahuldawal tafemel ja wäljawaateld lähemafse tule- wifft wõrdlemifst fufsfad. Kui ootama- tult ei kergi efsle mingifugufid häirifwaid afjaolufid, mis turu feifuurrale wõifst mõjuda halvawalt, fiis toetjad wõifwad arwestada ftaabilfe feifuurra päftmifst.

Haapsalus

Karja tn. 18,
M. Kvarnströmi äris.

Suures valikus odava hinnaga VAIBALÕNGA

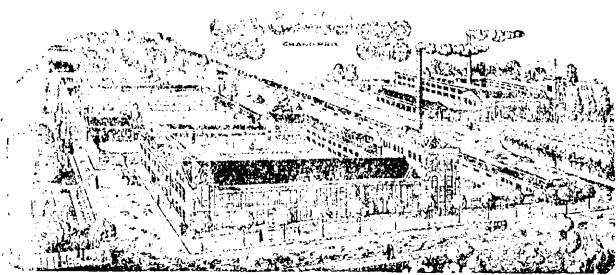
Kärdlas
Vabaduse t. 2.

Moodsad hooaja mustrid, suur
väljavalik, hinnad mõõdukad

Kus on peale lõngade müügil kõik Hiiu-Kärdla kalevivabriku saadused, nagu naisterahva palitu-,
mantli- ja kleidiriie. Meesterahva palitu- ja ülikonnariie. Kaitseliitlastele odav vormiriie

Suuremad ja täiuslikumad
linaketramise, kudumise,
värvimise, pleegitamise.

Näituste kõrgemad
auhinnad
(GRAND PRIX).

villakraasimise, ketramise,
kalavõrgukudumise, võrgu,
lõnga ja nõõri vabrikud.

Saatke oma linad, takud
ja villad lõngaks ja riideks
valmistamiseks ja kangad
värvimiseks.

A-S. Pärnu Linatööstuse

vabrikutele,

Pärnus, Rääma tän. Nr. 38, telefon 125

Töö kiire ja korralik. Palume meie aadressitähle panna ja pöörake meie tööde
vastuvõtjate poole igas linnas ja rahvarikkamates maakotades.

A-S. Pärnu Linatööstus.

Kohila nahavabrik

Kontor ja pealadu Tallinnas, Gonsiori tän. 1, Telefon 305-75.

Teatab Hiiu elanikele, et võtab parkimiseks kõiksugu tooresnahku. Vabriku töö on paljudel väljanäi-
tustel kroonitud esimese auhinnaga. Muuseas ka I auhind saadud 1932. Keina põllumeeste seltsi näitusel,
mis veel kord tõendab, et vabrik suudab pakkuda head tööd.

Vastuvõtjad Hiiu saarel:

KÄRDLAS: Kärdla tarvitajate ühing. KEINAS: S. Kruusimägi. EMMASTES: P. Leis.
VALGUL: J. Vanaselja. KÕRGESSAARES: V. Espenberg ja A. Espeberg. HELTERMAAL: J. Tõsine.

Ainult kuni 1. septembrini s. a. müüme Riigi klassiloterii pileteid
K/m. Vennad Tamverk'i äris Haapsalus, Karja 5.

Dr. K. Sööt

Posti tn. Nr. 1 (Otsa maja)
Telef. 158.

Knt. 9-11 ja 4-5 p. l.

Naiste- ja lastehaigused. Sünnitusabi.
Diatermia.

Ämmaemand
masseerija

E. JÜRISSE

S. Liiva tän. 4. Telef. 60.

HAAPSALU TELEFON 66.

TOLDAUTO SOIDUVALMIS

Kiire väljasõit. GRÜNTAL

Vilunud

maaler

teeb korralikke sise- ja välis maalri-
remonte. Hinnad odavad. Teatada
slt. „Vilunud jõud“.

Tutvust

soovib korralik noormees majandus-
liselt kindlustatud iseseisva naishin-
gega. Meeldivusel järgneb kohe abi-
elu kauni kodu loomiseks. Vanadus
24-37. a. Kirjad slt. „Õilis abielu
eesmärk“.

Müügid ja ostud.

Hää kaheraudne jahipüss müüa
k. l. 12. Sinalepa vallas Saardo asun.
Osvald Viik.

Soovin osta udupasunat (sireeni)
ja Minimax tulekustutajat. Teatada
Haapsalu Sadama t. 32, tel. nr. 131.

Müüa imeodavasti uus lihvitud sei-
napeegel ja pesukapi 14-26 kr.
Posti tän. 35.

Soovin osta üks paar suuri kodu-
jäneseid. Teatada slt. „Kodujänesed“
all.

Müüa õlleankur 30 toobine ühes
vask kraaniga kr. 7. — Kohiveski
suurem, ühes brenneriga kr. 10. —
Suur puuvann kr. 2. — Vask kastrul
ühes tekliga kr. 5.50 ja kolm kupliga
lampi (nendest üks nikkel) kr. 12. —
järelpärida s. l. t.

Müüa puusärgid, pärjad ja
igasugu matmistarbed.

Ostan ja müün vanarauda

Siinsamas elukoha muutmise tõttu
müüa elumajad ja sepapada suure
krundiga. (sepapaja hind 1800 krooni)

Ed. REINBERGI kauplus.
POSTI 36-b HAAPSALUS.

Haapsalu Telefon 45.

tõldauto sõiduvalmis

Kiire väljasõit. Posti tn. 27.

Pikemad sõidud 12 s. jooks. km.
alates.

SAARMAN.

Õmbleja

Kärdla, Allika tän. 7.

Olen saabunud Tallinnast Kärdla ja
võtan vastu sügishooajaks naisriiete
õmblustöid, nagu mantlid, kostüümid,
kleidid jne. Töö korralik. Hinnad
mõõdukad. Austusega

A. Veinberg.

Haapsalust—Riiga

sõidab autobus, kui leidub tarvilik arv reisijaid. Väljasõit Haapsalust 24
aug. kell 0300, tagasisõit Riistast 25. aug. kell 17.00. Sõidu hind edasi-tagasi
kr. 12. Sõidust osavõtjaid palutakse registreerida 21. augustini R. ALT-
BERG'i veoäris Haapsalu, Posti tän. 24 tel. 153.

Kärdla Allika tän. 7.

Foto agent

Kärdla Allika tän. 7.

Joh. Veinberg

Soovitan heaks kingiks ja jäädavaks mälestuseks asjatundliku nõuande järgi igast pildist
päevapildisuurendusi laupildist elusuuruseni. Moodsad email-perleks (veegapesta-
vaid) igas värvis. Seinapildid raamidega ja ilma alates kr. 3,75—16. Kuld- ja hõbevormides
piltide väändused: mansetinõõbid, lipsunõõlad, prossid, medaljongid, sõrmused, puudri- ja
paberossitoosid piltidega alates kr. 3,50—7. Tellimised täidan 1—3 kuu jooksul. Pildistan ko-
hal kiir- ja plateaparaadiga. Tarviduse korral sõidan igal ajal välja pildistama. Tööde eest täie-
lik vastutus. M ä r k u s: Ümbertöötatavatel pildidel igasugused muudatused ja
parandused võimalikud. Proovid ja kataloogid kohal näha.

E. Ü. S. Putkaste põllutöökooli (ühes kodumajanduseharuga) on uute õpilaste vastuvõtmine

alanud. Kooli võetakse vastu mees- kui ka naisõpilasi, kes vähemalt
16-a. vanad ja lõpetanud 6-kl. algkooli. Õppemaksu koolis ei ole. Kor-
ter, küte ja valgustus on tasuta. Kehvematel õpilastele antakse toe-
tuseks protsendita pikaajalist laenu. Suvesemestril, millal käimas prak-
tilised tööd, saavad õpilased palka tööhulga järgi. Talvesemestril võivad
õpilased toidukulu tasuda rahas või ise tuua toiduaineid. Õppetöö al-
gal 15. oktoobril. Sooviavaldused (ilma tempelmargita) ühes hariduse-
ja sünnitunnistusega saata aadressil: Putkaste põllutöökool, Käina kaudu.
Koolijuhataja.

Korteripakkumised

Kuulutusd hinnaga 1 kr. terve kuu eest.

Tuba välja üürida talveks, ühes
kostiga. Öhtu Kallas 23.

Jälle müügil ilmunud tuntud headuses

Salajõe

koorekompvekid

Saadaval paremates kondiitriärides
ja koloniaalkauplustes.

Talu või maatüki

ostan Haapsalu lähedale. Pakkumi-
sed s. l. t. „Farm“ all.

Algaval hooajal alustab õunte eks-
porti aia- ja põllusaaduste eksport-
ühisus

„Kvalite“

Ekspordikõlvuliste suviõunte paku-
mistega esineda: Haapsalu, Sadama
tän. 32, tel. 1-31.

Head

õunad ja sõstrad

M. TAMVERKI pagariäris

KARJA 7. KARJA 7.

Vajatakse pikema aja peale üksikut
eraldi sissekäigu ja pliitaga

tuba

teatada ühes hinnaga „Lääne Elu“
talitus Karja t. 7.

Suveorkestri kava.

Juhatas J. Simm.

Laupäeval. 17. aug. kella 6—8.

1. Chopin. Polonaise.
2. Zichrer. Wiini neid. Valss.
3. Herbert. Serenaad.
4. Grieg. Lüürliline süit.
5. Wagner. Fant. oop. Lohengrin.
6. Rossini. Avam. oop. Tancred.
7. Micheli. Nanna-Nanna. Valss.
8. Kajanus. Karl XII Narva all.
9. Bizet. Fant. oop. Carmen.

Pühapäeval, 18. augustil k. 6—8.

1. Boieldieu. Avam. oop. Bagdadi
kaliif.
2. Klemm. Capriccietto.
3. Lanner. Öue-balli tantsud.
4. Cui. Cantabile.
5. Giordano. Fant. oop. Fedora.
6. Lalo. Kuningas Ys'ist.
7. Grieg. Norra tantsud 2 ja 3.
8. Delibes. Valse lento.
9. Urbach. Mälestused Fr. Liszt'ist.

Reisukohvleid &

portfelle

K/M. VENNAD TAMVERK.

Sellige „Lääne Elu“

Wastutawtoimetaja J. Paefüld.
Legewtoimetaja: A. Krahb.
Wäljaandja: E. Tamverk.

F.-A. P. Tamverk'i trükk (Haapsalus).